Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Eligius.

https://hdl.handle.net/1874/355198

gec
15

ELIGIUS.

DOOR

J. P. ESCHER.

ELIGIUS.

I.

Het tooneel, waarin ik u thans verplaats, is de recep-
zaal en de troon van koning *Chlotarius II.* Het is
Parijs in het begin der 7e eeuw, toen die stad nog
ene gansch andere gedaante had en het hof vrij wat
envoudiger was ingericht, dan in latere tijden. Deze
oning regeerde van 613 tot 628 n. C. Na jaren
an woeling en strijd om de macht en de heerschappij
et hij zich als bewindhebber van het geheele Franki-
ie rijk erkend. Eindelijk zijn voor hem de lang
wenschte dagen van rust en vrede aangebroken.
eze wenschte hij in genot en gemak door te brengen.
vereenkomstig zijnen stand wenscht hij zich nu deftig
gemakkelijk te plaatsen, en van eenen nieuwen zetel
voorzien. Goud, paarlen noch edelgesteenten worden
spaard, om den stoel te stoffeeren. Een kunstenaar
gevonden, om dien zoo te snijden en te versieren,
toenmaals het kunstgenie wist uit te vinden, ten
nde 's konings zetel te doen zijn het pronkstuk in
en lande, — de stoel der stoelen.

Groot is de verwachting, – in aanmerking genomen den roem des kunstenaars en den rijkdom van kleinoodiën daarvoor uit 's vorsten schatkamer verstrekt. Heden zal die stoel worden ingebracht, ter plaatse gesteld voor 't eerst door den gebieder in den eigenlijken zin worden in *bezit* genomen. Voor deze bijzondere aangelegenheid wijken alle andere werkzaamheden. Hovelingen en rijksgrooten zijn tegenwoordig. Vasallen en edellieden zijn van heinde en ver opgekomen en staan in statiegewaad naar hunnen rang om den vorst geschaard. Naast den koning de *major domus* of eerste minister en zoo, in lange rij, krijgsoversten en beambten. Natuurlijk zijn de hofdames in hare rijke toiletten achter de vorstin geschaard. Het geldt een huismeubel, schitterend van juweelen, paarlen en edelgesteenten; — hoe konden hier de dames ontbreken?

Reeds verwijlt de kunstvaardige werkman met zijne gezellen in het voorhof met den schoonen zetel, nog voor den blik der nieuwsgierigen verborgen door het kleed, dat er om gehangen is. Op een gegeven wenk nemen de heden in hun beste pak uitgedoste werklieden den stoel der verwachting op en schrijden den kunstenaar langzaam na, voor wien zich de vleugeldeuren van de troonzaal openen. Op eerbiedige wijze groet de kunstenaar naar, het puik der goudsmeden, den vorst, de dames en het heerenpersoneel en treedt op 's vorsten wenk nader. Gij zoudt in dien schoonen jonkman geen werkman herkennen. Hij heeft het voorkomen van een' edelman, even prachtig gekleed als een hoveling. Fier is hij en rijzig, met sprekend oog en innemende, fijne trekken, maar die ook de hoofsche vormen kent, en weet

reken, gelijk een man van ontwikkeling en beschaving. ij is een vrijgeborene, zoon van welgestelde burgerders; bovendien genoot hij reeds geruimen tijd den gang der grooten, die zijne werkplaats bezochten en n in hunne paleizen deden verschijnen, om bestellingen doen, waaraan niemand zoo vaardig, als hij voldeed. et waren fraaie kunststukken, die hij leverde, naar eisch van wat de weelde in die dagen vorderde. jn naam is *Eligius*.

Hij werd geboren te *Chatelat*, een dorp in de bijheid van Limoges, ten jare 588, van gegoede ouders, *cherius* en *Tarrigia*. In Limoges, waar toen ter d, gelijk nog heden ten dage, het werken in goud eene belangrijke hoogte was opgevoerd, heeft zich jeugdige *Eligius*, door kunstzin en ijver gedreven, dat vak weldra onderscheiden, zoodat hij een eerste r kunstenaars werd in zijn beroep. Later te Parijs komen om er zijne kunst uit te oefenen, was zijn am als goudwerker beroemd geworden.

"Edele kunstenaar Eligius," zegt de vorst, "gij ziet hier bijeen, om uw werkstuk te bewonderen. Laat zien, wat uwe kunstvaardige hand heeft weten te aken, tot luister onzer majesteit. Ontdek den zetel geef ons het genot der aanschouwing."

Met eene diepe buiging neemt Eligius het kleed den stoel, die thans in al zijne pracht en heerlijkid zich vertoont, en aller lofspraak en bewondering gdraagt. Inmiddels heeft Eligius een' wenk aan zijne derhebbende werklieden gegeven, welke ongemerkt de al verlaten. –

Nadat allen zich aan de beschouwing van het kunst-

werk hebben vergast, en daaraan den tol hunner bewon-
dering hebben betaald, wordt de hooge glansrijk schitterende
zetel ter plaatse gerold, waarop nu de koning zitting
neemt. – Welbehaaglijk daarop gezeten, roept de vorst
den vervaardiger tot zich en betuigt hem zijne goedkeuring.
Een glimlach van voldoening zweeft over het gelaat van
Eligius, en hij antwoordt: „Mijn Heer en Koning,
„deed wat ik vermocht. Aan u wijd ik bovenal gaarne
„mijn tijd en mijne kracht, en ik acht mij rijk beloond
„door uwe hooggewaardeerde tevredenheid. God geve
„u lang tot zegen uwer onderdanen te zetelen op
„gestoelte in vrede en vroomheid!" –

Nogmaals openen zich de deuren en wederom wordt
een zetel ingedragen. Verbaasd zien vorst en hofstoet
aan. – „Wat beteekent dit?" vraagt de koning. Eligius
ook dezen zetel, vrij gelijk aan den eerste, hoewel iets
minder rijk versierd, onthullende, antwoordt: „Sire! uwe
„mildheid had mij zoo ruimschoots van goud en kleinoodiën
„voorzien, dat ik zonder dien stoel te overladen, het niet
„alles wist aan te brengen; daarom vervaardigde ik
„dezen tweeden stoel voor onze genadige vorstin, die
„nevens uwe majesteit, daarop in lengte van dagen moge
„tronen, tot vreugde uwer onderdanen." –

„Voortreffelijke Eligius!" herneemt de vorst, „groot
zijt gij als kunstenaar, maar groot is ook uwe eerlijk-
heid, uwe deugd. Ik ben trotsch op dezen zetel, maar
meer nog streelt het mij u tot onderdaan te hebben
die hem wist te vervaardigen met zooveel eerlijkheid
en goede trouw".

Onder toejuiching van het hof geleidt de vorst zijne
gemalin naar den voor haar bestemden zetel. Van

is Eligius niet slechts de hofleverancier, maar ook vriend van den vorst, de vertrouwde des konings. – hij verdiende deze onderscheiding, welke hem *Dagobert*, zoon en opvolger van Chlotarius, bleef bewijzen. Het schijnt, dat de koning, tegenover den adel en hofmeier met hunne aanmatigingen, zich nader bij den stand der vrijen heeft willen aansluiten, en dat hij die aansluiting vond in den persoon van *Eligius*." (1)

Een modelman, deze Eligius, een toonbeeld voor trouwe, eerlijke werklieden, waarop hofleveranciers en aannemers in onze dagen wel mogen gewezen worden. Verre van mij, iemand, ook niet onze handwerkers en arbeiders, van oneerlijkheid te beschuldigen, maar toch ik vraag ik, of wel veler begrip van eerlijkheid niet anders en of niet menig geweten ruimer is dan dat van Eligius? – In geen geval kan het kwaad, de eerlijkheid van trouw van den edelen Eligius te herdenken.

Laat ons hem in zijne werkplaats een bezoek brengen. Hoewel schoon Parijs toen nog niet de uitgestrektheid had van den dag van heden, zoo was het toch voor die dagen reeds eene aanzienlijke stad en begon zij, als residentieplaats van den vorst, de grondslagen harer toekomstige grootheid te leggen. Nu ben ik wel niet in staat u nauwkeurig de namen der straten op te noemen, waar wij moeten doorgaan; zelfs weet ik de straat niet te noemen waar hij woonde. – Er waren trouwens toen nog geene namen op de hoeken der straten, gelijk nu elders in onze kleinere steden, en genummerd waren de woningen ook niet. Maar ieder wist u zijne woning aan te duiden „loop maar rond in de stad," heette

(1) Moll. Kerkgesch. v. Nederland.

het, – „en waar gij een tal van armen en hulpbehoe-
venden samen vindt, gij kunt zeker zijn, dat daar
Eligius woont." Een ooggetuige vergeleek zijn huis bij
een bijenkorf, van zwermen omgeven. Het was toen
reeds als nu, dat zij, die in artikelen van mode en
weelde deden, geld verdienden, maar niet allen, die
't meeste geld verdienen, zijn daarom weldoeners als
Eligius. – In zijn huis is alles eenvoudig. Sedert hij
meer naam maakte en meer geld verdiende, werd zelfs
zijne kleeding en geheele levenswijs eenvoudiger, – niet
om schatten te vergaderen, ten einde later op een buiten
als groot heer te kunnen leven, – maar om aan zijn
edel gemoed van wèl te doen, te kunnen voldoen. De
armen der stad kenden allen dezen weldoener en be-
legerden letterlijk zijne woning. Ze wisten het, dat ze
niet moesten zijn bij de rijken en grooten, die zelden
steeds arm waren, omdat zij zoovele behoeften hadden.
Misschien toen ook al, als nu, moest de arme werkman
soms jaar en dag wachten op zijn loon. Vele rijken
toonen niet te kennen den nood en het lijden, in de
stulp van den arme ondervonden. Niet, dat wij het
wijs en goed noemen, iederen onbeschaamden bedelaar
maar te geven, den bedelaar te bedeelen, – maar dit
zeggen wij: Eligius had een hart om te geven en te
helpen, en zulk een liefdevol hart heeft niet ieder.
Hij was zuinig, werkzaam, spaarzaam, met het doel,
om anderen, die hij in nood en ellende zag, te kunnen
bijstaan. Meermalen besteedde hij aanzienlijke sommen,
om krijgsgevangenen los te koopen, die soms in grooten
getale als slaven werden verkocht. „Hij kocht er
„dikwijls twintig, dertig, vijftig, ja somtijds honderd

gelijk, meestal Saksen: hij kocht zooveel hij maar etalen kon, niet alleen voor gereed geld, maar ook oor zijne andere bezittingen, tot zelfs voor zijne leederen." (1)

Eligius was *Christen*, en wel een toonbeeld van den risten in die dagen, en zoo stelde hij ook het merk des Christendoms almeê in het geven van moezen, in het bouwen en versieren van altaren, ven en tempelen, – en hij leefde voor 't geen hem dsdienst en Christendom was; – maar wat hij was deed, vloeide bij hem voort uit innige vroomheid, hartelijke liefde. Zijn leven was weldoen, zijn arbeid fferende goedheid. Minder nog wat hij deed, dan het beginsel, waaruit zijne werken voortvloeiden, ldt bij ons. Zeker is dit: waar een geest van liefde de ware Christelijke geest, daar is het leven edel daar ontbreken de Gode gevallige werken niet.

II.

Wij waren zoo even op weg naar de woning van ligius. Wij hebben ons door die arme menigte bij ne woning henengedrongen. Wij stappen zijn een-udig huis door en begeven ons tot hem, in zijne erkplaats. Wij vinden hem niet alleen te midden zijner erklieden en kunstwerkers. Hij is in gesprek met nige mannen van den aanzienlijken stand. Ongemerkt nnen wij die groep naderen en zullen wij hooren en en, wat hier voorvalt.

(1) *Dr. E. J. Diest Lorgion.* Gesch. der inv. d. Cht. in Ned. bl. 37.

Die man in zijn werkpak, zoo edel van gelaat, zoo fier in zijne houding en toch zoo nederig en beminnelijk scheiden, – neen, wij vergissen ons niet, – is *Eligius*. Zij, die hem omgeven, zijn hovelingen. Hij, die met hem spreekt, is waarlijk de koning zelf, – *Dagobert*, zoon van *Chlotarius II.*

„Hoe, Eligius, mijn vriend, reeds de vertrouwde mijns koninklijken vaders, en door dezen stervend mij aanbevolen, – gij wilt van ons gaan, gij, die onze paleizen hebt voorzien met de schoonste kunststukken? Onmogelijk! – U kunnen wij niet missen! – Gij zijt de veeljarige getrouwe schatbewaarder, en onder uw bestuur is onze rijkdom vermeerderd; u dank ik in 't bijzonder zoo menigen goeden raad, – en heb ik soms een goede daad verricht, gij waart de man, die mij daartoe den weg hebt aangewezen. Neen, gij kunt, gij moogt niet gaan; u kan ik waarlijk niet missen. En de armen, die gij tot vader waart, – moeten die weezen worden, en tranen storten, wijl ze door u worden verlaten? O, ik bid u, – uw koning smeekt er u om, – blijf hier, bij ons, – gij beste onzer vrienden, gij roem onzer kunstenaars! Kom, geef mij uwe hand en beloof mij, mijn vriend te blijven, mijn raadsman en dienaar, tot ons alleen de dood zal scheiden."

„Sire! dierbare vriend en vereerde Vorst! – ik zal voor u bidden en uw vriend blijven zoolang ik adem maar hier kan en mag ik niet langer blijven: er is een grooter koning, die mij roept; – de armen beveel ik u aan, – en voor hen zal mijn vriend en broeder *Thille* zorgen, gelijk hij ook u als trouwe werkman ten dienste zal staan; hem draag ik mijne zaken over

ik weet het, hij zal mijn heengaan vergoeden. Mijn koning en beschermheer, draag op hem de toegegenheid over, welke gij mij steeds betoond hebt. En gij, *Thille*, wees trouw aan onzen edelen vorst, dien em met al de liefde, welke gij meent mij verschuldigd e zijn, en vergeet mijne arme broeders niet; ze mogen ij niet missen. Zoo mag ik het immers van u ertrouwen?" –

De aangesprokene antwoordt: „Meester en vriend! w woord is mij tot wet. Maar ik bid u, verlaat ok mij niet, – of vergun mij met u te gaan. Sedert ij mij hebt losgekocht, liet ik mij van u niet meer eheiden. Vaderland en maagschap en alles heb ik opeofferd, en dat van harte gaarne, om met u te leven. ijne geringe bedrevenheid in uw vak, aangemoedigd oor uw voorbeeld en bezield door uw genie, heeft ij geleerd, om in uwe werkplaats arbeid te leveren, aarover gij uwe tevredenheid hebt betuigd. Wat ik erkte, deed ik uit liefde tot u, en geleerd door u; naar zijt gij niet meer bij mij, mist mijn werk uw oog, erf ik uwe geniale aanwijzingen, ach; ik zal slechts nnen treuren en broddelwerk maken. Met u alleen kan leven en wensch ik te sterven. Vergun mij onafscheiijk van u te blijven, mijn meester en weldoener. lleen met u ben ik gelukkig; zonder u, – ach, wat dan voor mij het leven?" – „Eligius!" hervat nu de oning, „gij zult toch niet de dubbele bede afwijzen van wen vriend Thille en van mij, uwen vorst, dien gij gt genegen te zijn, en gij waart ook tot hiertoe mijn ouwe vriend en dienaar; neen, gij zult mij niet willen edroeven. Heb ik u niet meermalen ambten aange-

boden aan mijn hof, opdat gij onafhankelijk zoudt kunnen leven, en u geheel zoudt kunnen wijden aan mijnen omgang en aan een leven, zoo als gij 't maar zoudt wenschen? Eisch, wat gij verlangt, mits gij maar blijft. Niets zal mij aangenamer zijn, dan u levenslang aan mijn persoon en dienst te verbinden." —

„Mijn vorst, gij weet, ik begeer geld noch goed, eere noch aanzien. Ik dank u voor alle uwe goede gezindheden te mijwaarts, bovenal voor de gaven, die ik in uwen naam heb mogen besteden en de kerksierselen, die ik door uwe zorge heb mogen aanbrengen, maar de nood is mij opgelegd; ik moet gaan. Zegen mijn besluit, vast en onherroepelijk genomen. Sire, ziedaar mijne lastgeving, het is de Heilige Schrift, die ik met eigen hand, in mijne vrije uren heb afgeschreven. Altijd voerde ik dezen bijbel met mij. Onder mijn werk lag dit boek steeds opgeslagen voor mij, en daarin lees ik: *„„Ga henen, predik het Evangelie allen volkeren, maak „„ze tot mijne leerlingen en doop ze.""* Zie! de koning der kerk maakt het mij tot plicht, en geen koning dezer aarde mag mij tegenhouden. Er zijn nog andere slaven, dan die ik onder uwe regeering heb losgekocht uit hunne harde krijgsgevangenschap, – slaven der zonde, die moeten worden bevrijd; daar zijn die arme slaven der *Friezen*; hoe fier ook op hunne vrijheid, hoe dapper ook in den strijd, toch zijn zij *slaven*, omdat ze afgoden dienen. Ik wil hun dondergod Thor bestrijden en Wodan's beeld in het hart hunner wouden verbrijzelen. Vergun mij tot de Friezen, de vijanden van den stam der Franken, te gaan, en laat mij toonen, dat men zijne vijanden moet weldoen. Ik wil mede in uwen

am de Friezen verwinnen, niet door het zwaard, maar or het Evangelie; ik moet beproeven hunne harten veroveren voor Christus en zijn rijk. Dit is van aan mijne roeping. De Heer wil het. Hem mag niet ongehoorzaam zijn. In dit mijn levensboek staat schreven: *„Gode meer gehoorzamen dan menschen."* dierbare vorst, houd op, bij mij aan te dringen om u te blijven, gij zoudt tegen de stemme Gods, die mij spreekt, u verzetten; ik bid u, laat af. Ik heb st noch vrede meer, ik moet en zal gaan, ware het k ten koste van uwe genade."

Toen de koning zag, dat Eligius zijn besluit vast en herroepelijk genomen had, liet hij af, en hem de hand ikende, zeide hij: „Ga dan, mijn vriend, en doe datgene, aartoe plicht en geweten u dringen. God geleide u uwen weg. Reken op mij, zoo ik u van dienst kan n, en keer gedurig eens tot ons terug, om ons van den gen uwer werkzaamheden en van uwe lotgevallen onder ze vijanden te verhalen."

Dat boek, mijne lezers! waarmede Eligius zoo hoog s ingenomen, en dat hem voor het grootsche werk zending heeft bezield, – dat boek neemt wel rnand ter hand, zonder, bij aandachtige lezing, daarlessen der wijsheid, bezieling tot heiligheid en deugd, dsel voor godsdienstzin en kracht des levens op te en. Het wekt tot edele en goede daden op en rint het hart voor al wat waar, rein en schoon is. arom blijve het voor ons het boek van stichting, dagelijks ter hand worde genomen!

III.

Verplaatsen wij ons naar Noyon, ruim 1200 jare in het verleden. Het is de 1ste December 65[illegible] Wij bevinden ons bij het sterfbed van een Christen. Er is eene algemeene deelneming. Zij staat geteekend op het gelaat van een tal van menschen van elken stand, die zich daarbuiten verdringen, en wenschen te weten, hoe het staat met den dierbare, dien zij snikkend hun vader en weldoener noemen. Deze zegt: „mij heeft hij gekleed en gevoed," gene: „mij heeft hij van den weg der zonde bekeerd," die: „mij heeft hij van mijne heidensche dwalingen tot Christus gevoerd." Ginds luidt het: „nooit vergeet ik de lessen, die hij gaf." „Ik heet het hier, „kom uit het land der Friezen, om hem de voltooiing onzer kerk te berichten; mijne medegeloovige hadden gewenscht, dat hij haar inwijden zou." „Mij vaardigden de *Morinen* af," zegt een ander, „om hem te noodigen ons zijne tegenwoordigheid niet langer te onthouden." Hier zaagt gij den nog barbaarschen *Menapiër*, daar den *Sueef*, ginds den *Fries*, vereenigd met den *Frank* en *Saks*, allen weeklagend: „Ach! onze vader gaat henen en wij zullen hem niet meer zien en hooren." Daar binnen ligt de *Bisschop Eligius* van *Noyon* en strijdt zijnen laatsten strijd, omgeven door zijne geestverwanten, reisgezellen, medestrijders en leerlingen. Hij gevoelt, dat zijn einde nabij is; toch is hij nog helder van geest en kalm en geloovig ziet hij de vrienden des geloofs aan. Voor allen heeft hij een woord van troost en bemoediging. Menigen wenk deelt hij mede en groeten voor zeer velen, ook in vergelege

ewesten. Geene schatten, maar zijnen zegen laat hij
n zijnen, hij, wiens geheele leven een zegen was geweest.
Aangaande zijn sterven wordt het volgende vermeld 1).
Nog in zijne laatste oogenblikken gaf hij aan zijne
erlingen vaderlijke vermaningen en troostte hen, die
epbedroefd aan zijne legerstede stonden. Ten laatste
ad hij, eerst in stilte, maar vervolgens luide, op deze
ijze: "Heer, thans laat gij Uwen dienstknecht in vrede
henen gaan, zoo als gij gezegd hebt. O, gedenk toch,
dat gij mij uit stof gemaakt hebt, en treed niet met
Uwen knecht in het gerichte, want voor U is niemand
die leeft, rechtvaardig."" Na eenige oogenblikken van
ilte, ging hij dus voort: "Gedenk mijner, gij, die
lleen zonder zonde zijt, Christus, Heiland der wereld.
Verlos mij uit het lichaam dezes doods. Doe mij
behouden worden in uw hemelsch rijk, daar beide uw
werk is, zoowel toen gij wildet, dat ik deze aarde
zou betreden, als nu gij mij beveelt, daarvan te scheiden.
Zij waart steeds mijn behoeder; in uwe handen beveel
k mijnen geest. Ik weet, dat ik het niet verdien,
w aangezicht te aanschouwen; maar gij weet, dat
nijne hoop steeds gevestigd was op uwe barmhartig-
heid, en dat ik vast in het geloof aan u volhard heb.
n de belijdenis van uwen naam doe ik nu den laatsten
ddemtocht. Neem mij dan op naar uwe groote barm-
artigheid, en laat mijne verwachting niet beschaamd
orden. Open mij de poort des levens en laat de
orsten der duisternis mij niet te gemoet komen,
aat de machten der lucht mij niet ontvoeren. Uwe
enadige rechterhand behoede, uwe macht verdedige mij.

1) Dr. Diest Lorgion Ev. Bibl. 1859. Gesch. der Christ. Kerk in Ned.

„Voer mij aan uwe hand naar het oord der verkwikking,
„al is het ook in de geringe woning, die gij voor uwe
„dienaren, en voor allen, die u vreezen bereid hebt!"

Zoo was het sterfbed en uiteinde van dezen zeventig-jarigen grijsaard, den evangeliebode tot op de grenzen van ons vaderland, die in onze dankbare harten eene blijvende plaats mag behouden. Hoewel wij in den zin der Roomsche kerk geene heiligen vereeren, toch gedenken wij in Apostolischen zin „onzen voorgangeren „die het woord Gods gesproken hebben, hun geloof „volgen wij na, aanschouwende de uitkomst hunner „wandeling." — Zij het ook, dat hij, „wegens de uitge„breidheid van zijn bisdom, maar een klein gedeelte „van zijnen tijd aan de Heidenen in ons vaderland „heeft kunnen toewijden (1), wat daar ginder (onder de „Friezen in Vlaanderen) geschiedde, kon den Noordelijken „Friezen niet verborgen blijven, en menige nieuwe „gedachte mag reeds toen de reis door ons vaderland „hebben aangenomen, om veler gemoederen in het ver„borgene voor te bereiden voor het aannemen der „Christelijke godsdienst, als zij eenige jaren later in „het hart van Nederland zou verkondigd worden." (2)

Vergun mij nog eenige weinige oogenblikken uwer aandacht. Want nog kunnen wij niet scheiden van dezen edele, een der sieraden van ons geslacht, een Christen, ja model-Christen uit de eeuw, waarin hij naar het bestel der Voorzienigheid zoo nuttig heeft gewerkt en eene zoo roemvolle plaats heeft ingenomen.

Door geheel zijn bisdom, en ook ver daarbuiten verspreidde zich de treurmare van het afsterven van den

(1) Lorgion. (2) Moll.

geden herder en opziener. Diepe droefheid vervulde verweesde kerk. De Christenen van zijn bisdom adden hunnen geestelijken vader verloren. Van heinde verre stroomden ze samen, om zijne uitvaart te eren en nooit was er misschien eene lijkplechtigheid, e eenvoudig ook, naar des nederigen mans bestelling, luisterrijk en aandoenlijk, zoo schitterend in tranen, deze, die de vijanden van zijn volk had gewonnen or zijne nederigheid, beminnelijkheid, heiligen ernst. Nog lang zaten de vrienden en vereerders van dezen zant van Christus bijeen in de woning, waar nu wel persoon, maar niet zijn geest ontbrak. Schooner krede werd wel over geen kerkvorst gehouden, dan 't geen toen ter zijner eere werd gesproken. Hij zich het beste gedenkteeken gesticht in het hart ner vereerders.

„Broeders", zoo spreekt een *Menapiër*, „ik was een nster van woestheid, en hoorde dat Eloi onze kusten derde. Ik zocht mijn knods, waaraan het bloed van nig vijand was verdroogd, deed mijn schapenvacht n, met plan ook in zijn bloed mijn knods te verven." Wat", sprak ik, „wil hier die vervloekte Frank, wiens k zoovelen mijner landgenooten en familiebetrekkingen ór hunnen tijd naar Walhalla heeft gezonden? Hij er voor boeten, zoo waarlijk ik het gevreesde stam- bofd ben. Ik kwam in zijne nabijheid en beloerde n, maar die Engel van goedheid sprak; „„Lieve enden en broeders, er is een koning, die mij tot u zonden heeft, met de boodschap van vrede, een ning, die u lief heeft, zoo dat hij voor u den od onderging."" Hij vertelde ons van Jezus, die

zijne vijanden vergaf en voor hen bad. Verbaasd hoorde ik hem aan. Zijn oog viel op mij; hij wenkt mij, onderhoudt zich met mij, en zegt mij, dat hij mij gelukkig wil maken. O! hoe greep hij mij in het hart, en hoe liefderijk beurde hij mij op, toen ik aan zijne voeten mijn boos opzet beleed."

„Ja, hij was een edele man, waardig den hemel, voor deze aarde te goed", zoo sprak weêr een ander, „en hij blijft tot ons spreken na gestorven te zijn, niet alleen door de kunstige werken zijner handen, maar vooral ook door den vromen geest, dien hij, waar hij ook kwam, wist te planten."

„Vrienden en vereerders van den zaligen vader Eligius, hoort mij"; zoo spreekt de oudste zijner leerlingen, „laat mij u mededeelen, hoe hij van ons afscheid heeft genomen op den 20sten November. Reeds gevoelde hij zich krank, en hij was het, meer dan wij aan hem konden zien. „Geliefden", zeide hij, „ik zal spoedig van u gaan, en ik ben bereid, maar om u, om mijne gemeenten heb ik zorge; wie zal er voor zorgen, met die liefde, die ik voor u en mijne kudde in het hart draag. Ik moet met en voor u bidden en u mijne laatste lessen geven; mijne dagen zijn geteld. Toch moet ik werken zoolang het mijn dag is." Dat gebed, zoo vurig, zoo krachtig, zoo liefdevol, neen! wij, zijne leerlingen, vergeten het nooit, en die lessen, vermaningen, raadgevingen, waarmede hij ons zegende, zoolang tot hij uitgeput, niet meer kon, zullen ons ten zegen blijven, tot wij hem volgen. Och! mochten wij ons dan voor hem kunnen verantwoorden!"

Nog had deze niet uitgesproken, toen een grijsaard

woning binnen stormde, in reisgewaad, weenend en
nmerend, dat hij te laat kwam, om nog den aanblik
genieten van den edelen man. Het is *Thille*, die
der een vloed van tranen vermeldt, hoe hij, een
boren Saks en krijgsgevangene, voor een veertigtal
ren is losgekocht door Eligius, en door dezen in zijn
k van goudsmid en in het Christendom is onderwezen.
llen zijn bewogen en beijveren zich om strijd, zijne
tste woorden en zijn vreedzaam en godzalig uiteinde
vermelden. „Morgen", zegt Thille, „na op het graf
ijns edelen weldoeners te hebben geweend en gebeden,
er ik naar Parijs, naar mijne werkplaats, om op dat
af van hem een gedenkteeken te stichten, waardig
ijner grenzenlooze dankbaarheid."

„Edele Thille", zegt *Audoen*, „zoudt gij niet meer
den geest van uwen edelen weldoener handelen zoo
te zijner eere eene som voor kerk en armen bestemdet?
neem op mij, hem een blijvend gedenkteeken te
chten. Wij werden te gelijk tot de bisschoppelijke
ardigheid verheven. Hij te Noyon, ik te Rouaan.
ienden waren we jaren lang en samen bespraken wij
nigmaal de belangen van de onder onze hoede gestelde
ken. Ik wil zijn leven beschrijven. Daartoe heb ik
bouwstoffen en ze zijn nog vermeerderd door al wat
hier vernam.

Audoen heeft woord gehouden. Eligius leeft voort
de gedachtenis der christenen. Wat wij van hem
ten, het is vooral uit deze levensbeschrijving (1), welke
s in staat stelt, om op het beeld te staren van een

(1) Vooral uit *Audoen's Vita Eligii* putten *Diest Lorgion*, *Rooijaards*, *den van Velzen*, *Moll* en *Rettberg*, wie ik heb nageslagen.

A 2430175

edelen dienaar van Christus, die ons nog bezielen kan om daarnaar te streven, dat wij betere beelddragers worden van hem, die ons het schoone, ware en goede in de reinste menschelijke gestalte heeft vertoond.

Wij nemen afscheid van Eligius met een schoon woord aan hem, uit eenen brief van zijnen ouden vriend *Desiderius* van *Cahors:* „ofschoon de tusschenruimte „van land ons van elkander scheidt en wij naar het „lichaam niet bijeen kunnen zijn, zoo laat ons toch in „Christus steeds gemeenschap oefenen en zoo zoeken te „leven, dat wij na niet langen tijd naar ziel en lichaam „met elkander verbonden worden en eeuwig met elkaar „vereenigd mogen blijven."

Eens daarboven met onze geliefden vereenigd te zijn, ook met de edelen van vorige geslachten, met de dierbaren en voortreffelijken onzer tijdgenooten, — wij acht dit niet een noodwendig bestanddeel der toekomstige zaligheid? Wie wenscht en bidt het niet? Wie spreekt dus niet gaarne eene diep gevoelde behoefte in zulke woorden uit?